

MIKHAÏL NAIMY
HET BOEK VAN MIRDAD

EEN VUURTOREN EN EEN VEILIGE HAVEN
VOOR HEN DIE HUNKEREN NAAR DE OVERWINNING

VIERDE DRUK

2006

ROZEKRUIS PERS – HAARLEM - NEDERLAND

Vertaald uit het Engels door
medewerkers van de Rozekruis Pers

Oorspronkelijke titel:
The book of Mirdad

A Lighthouse and a Haven
Beiroet 1948

Nederlandse uitgave:

1^e druk 1960

2^e druk 1975

3^e druk 1990

4^e geheel herziene druk 2006

ISBN 90 6732 045 5

© 2006 Rozekruis Pers, Haarlem, Nederland

INHOUD

«Een hoogst ongewoon boek»	9
Woord vooraf van Nadeem Naimy	II

DE GESCHIEDENIS VAN HET BOEK

I De gebonden abt	19
II De vuurstenen helling	24
III De bewaarder van het boek	36

HET BOEK

1 Mirdad onthult wie hij is en spreekt over sluiers en zegels	54
2 Over het scheppende Woord. Het ik is de bron en het middelpunt van alle dingen	58
3 De heilige drie-eenheid en het volmaakte evenwicht	63
4 De mens is een God in windsels	65
5 Over smeltkroezen en zeven. Het Woord van God en dat van de mens	67
6 Over heer en knecht. De deelgenoten geven hun mening over Mirdad	72
7 Micayon en Naronda hebben een nachtelijk gesprek met Mirdad, die hen op de komende zondvloed wijst en hen aanspoort zich gereed te maken	75
8 De zeven zoeken Mirdad in het Adelaarsnest op, waar hij hen waarschuwt niets in het duister te doen	80
9 De weg tot een leven zonder lijden. De deelgenoten willen weten of Mirdad de verstekeling is	85
10 Over het oordeel en de oordeelsdag	86

- 11 Liefde is de wet van God. Mirdad speurt verwijdering tussen twee deelgenoten, vraagt een harp, en zingt een hymne van de nieuwe Ark 91
- 12 Over scheppende stilte. Spreken is op zijn best een eerlijke leugen 99
- 13 Over het gebed 103
- 14 Samenspraak tussen twee aartsengelen en samenspraak tussen twee aartsdemonen bij de tijdeloze geboorte van de mens 109
- 15 Shamadam tracht Mirdad uit de Ark te verwijderen. De meester spreekt over beledigen en beledigd worden en over het omvatten van de wereld in heilig inzicht. 114
- 16 Over schuldeisers en schuldenaren. Wat is geld? Rustidion wordt van zijn schuld aan de Ark ontheven 119
- 17 Shamadam neemt in zijn strijd tegen Mirdad zijn toevlucht tot omkoperij 124
- 18 Mirdad raadt de dood van Himbals vader en de omstandigheden waaronder deze plaatsvond. Hij spreekt over de dood. De tijd is de grootste goochelaar. Het wiel van de tijd, zijn velg en zijn as 126
- 19 Logica en geloof. Zelfverloochening is zelfdeclaratie. Hoe het wiel van de tijd tot stilstand te brengen. Wenen en lachen 132
- 20 Waarheen gaan wij na ons sterven? Over het berouw 136
- 21 De heilige Alwil. Waarom de dingen gebeuren zoals zij gebeuren en wanneer zij gebeuren 139
- 22 Mirdad bevrijdt Zamora van zijn geheim en spreekt over de man en de vrouw, het huwelijk, het celibaat, en de overwinnaar 145

23	Mirdad geneest Sim-Sim en spreekt over de ouderdom	153
24	Is het rechtmatig te doden om te eten?	158
25	De Dag van de Wijnstok en de voorbereiding daartoe. Mirdad wordt aan de vooravond ervan vermist	163
26	Mirdad richt op de Dag van de Wijnstok een vlam-mend betoog tot de pelgrims en bevrijdt de Ark van enig dood gewicht	167
27	Moet de waarheid verkondigd worden aan allen, of aan de weinige uitverkorenen? Mirdad onthult het geheim van zijn verdwijning aan de vooravond van de Dag van de Wijnstok en spreekt over valse macht	177
28	De vorst van Bethar verschijnt met Shamadam bij het Adelaarsnest. Tweegesprek tussen de vorst en Mirdad over oorlog en vrede. Mirdad wordt door Shamadam in een valstrik gelokt	183
29	Shamadam tracht tevergeefs de deelgenoten voor zich te winnen. Mirdad keert op wonderbaarlijke wijze terug en geeft alle deelgenoten, behalve Shamadam, de kus des geloofs	193
30	Micayons droom door de meester onthuld	201
31	Het grote heimwee	206
32	Over zonde en het afwerpen van de schorten van vijgenbladeren	212
33	Over de nacht, de weergaloze zanger	222
34	Over het moeder-ei	231
35	Vonken op het pad naar God	238
36	De Dag van de Ark en zijn rituelen. De boodschap van de vorst van Bethar over de levende lamp	246
37	De meester waarschuwt de menigten voor de zondvloed door vuur en bloed, wijst de weg ter ont-koming, en laat zijn Ark te water	251

«EEN HOOGST ONGEWOON BOEK»

Een van de oudste en meest geziene uitgeverfirmas in Londen, aan wie het manuscript van dit boek het eerst werd voorgelegd, schreef als volgt aan de schrijver:

«Na ontvangst van het manuscript van *Het Boek van Mirdad* hebben onze literaire adviseurs ons zorgvuldig verslag erover uitgebracht en ofschoon hun oordeel natuurlijk betrouwbaar is, kan ik u zeggen dat de lezers hun bewondering uiten over de oprechtheid en devotie die uit dit werk spreken. Zij verklaren evenwel dat dit boek zulk een verandering van het normale christelijk dogma met zich brengt, dat men bijna de neiging krijgt te zeggen dat een nieuwe kerk in de Engels sprekende wereld gegrondvest zou moeten worden, alvorens er voldoende afzet zou zijn die de publicatie ervan zou rechtvaardigen.»

Uit het antwoord van de schrijver citeren wij: «Dat het boek afwijkt van het normale christelijk dogma is zeer juist. Het wijkt ook af van ieder gevestigd dogma, zowel op religieus, filosofisch, politiek, of welk ander gebied ook. Waarom zou een dogma heilig zijn of het laatste woord betekenen? Kan waarheid ooit in bepaalde woorden opgesloten worden, met uitsluiting van alle andere? Heeft de waarheid maar één enkele weg? Daarin ligt nu juist de betekenis van mijn boek, dat het wegen toont tot een nieuwe benadering van de

eeuwige problemen van het zijn. Zou het slechts een variatie of een bevestiging zijn van enig bekend geloof of denksysteem, dan zou ik mij niet gedrongen hebben gevoeld het te schrijven. Hoewel het boek ontstaan en geschreven is in het Engels, is het niet alleen voor het Engels sprekende publiek bedoeld. Ook beoogt het niet de aanhangers van enig geloof te schokken of te doen schrikken, maar veeleer de mensheid wakker te schudden uit de gevoelloosheid der dogmatische verdoving, die zo vol is van haat, strijd en chaos.»

(Uit het voorwoord van de uitgevers van de eerste Engelse editie, Beiroet, 1948)

WOORD VOORAF VAN NADEEM NAIMY

Mikhail Naimy werd op 17 oktober 1889 geboren in Baskinta, een dorp in Midden-Libanon, op 1500 meter hoogte, aan de voet van de berg Sanneen. Het biedt uitzicht op het oostelijke deel van de Middellandse Zee. Hij was de derde zoon van een eenvoudige, Grieks-orthodoxe familie met vijf zonen en een dochter.

Na de basisschool in Baskinta – een van de vele missiescholen die in deze streek door de Koninklijke Russisch-Palestijnse Vereniging werden opgericht – ging hij in 1902 naar de Russische opleiding voor leraren in Nazareth. In 1906 kreeg hij een beurs voor het theologisch seminarie in Poltava in de Oekraïne, waar hij tot 1911 studeerde.

Tijdens zijn verblijf in Rusland, een land waar hij bijzondere gevoelens voor koesterde, maakte hij kennis met de Russische literatuur, die hij hartstochtelijk las en die van blijvende invloed zou worden op zijn denken en werken. Het uitvoerige dagboek dat hij gedurende deze periode in het Russisch bijhield, bevat ook enkele vroege pogingen om in deze taal proza en poëzie te schrijven.

In 1911 ging Naimy naar de Verenigde Staten, waar hij tot 1916 aan Washington University, Seattle, literatuur en rechten studeerde. Toen hij zijn studies voltooid had trok hij naar New York. Daar ontmoette hij Kahlil Gibran en stichtte met hem en enkele andere Libanese en Syrische emigranten de bekende «Pen Society», met als doel de Arabische literatuur

te bevrijden van het eenwenoude klassieke beeld en haar een nieuwe tijd binnen te voeren, waarin ze zich zuiver, fris en modern zou kunnen manifesteren.

Daar kon Naimy in deze periode op twee manieren aan bijdragen: enerzijds in zijn functie van criticus en literatuurwetenschapper, hetgeen tot uiting komt in zijn bekendste boek *al-Ghirbal* (De zeef), waarin hij deze tijd berispt en bespot. Anderzijds bestond zijn bijdrage uit poëzie, toneelstukken, romans, novellen en essays, waarmee hij aangaf hoe Arabische literatuur eruit moest zien. Zijn vele geschriften uit deze periode worden in de Arabische literatuur nog altijd als standaardwerken beschouwd.

In 1932, een jaar na de dood van zijn beste vriend Gibran en na een twintigjarig ononderbroken verblijf in de Verenigde Staten – afgezien van een jaar dienstplicht 1917-1918 gedurende de Eerste Wereldoorlog in het Amerikaanse kamp in Frankrijk – besloot Naimy definitief naar zijn geboorteplaats in Libanon terug te keren. Hij koesterde deze wens al lang. Nadat hij in het Westen lang genoeg gestudeerd, gewerkt en geleefd had om de westerse cultuur te kunnen doorgronden, kwam Naimy tot het inzicht dat cultuur fundamenteel gebaseerd is op dat wat door het verstand verdedigd en empirisch bewezen kan worden. Zo heeft deze cultuur de fysieke en natuurlijke aspecten van de mens op bewonderenswaardige wijze vergroot, maar ze heeft anderzijds door haar fundamentele aard verzuimd om in de mensen een evenredige spirituele groei te veroorzaken. Een groei die zijn indrukwekkende fysieke mogelijkheden zou kunnen uitbreiden met de idee van een uiteindelijk doel. Zonder de idee van een ultiem doel is de macht van de mens ertoe gedoemd zichzelf te vernietigen.

Terug op de boerderij van zijn familie in Shakroub, een

dorp in de betoverend schone natuur aan de voet van de majestieus berg Sannan, besloot Naimy om de rest van zijn leven te wijden aan het uitwerken van zijn geestelijke boodschap, die het duidelijkst naar voren komt in zijn in het Engels geschreven boek *The Book of Mirdad*. Het werd voor het eerst in 1948 uitgegeven in Beiroet. In 1954 volgde een uitgave in Bombay, in 1962 in Engeland, waar het tot op heden regelmatig herdrukt wordt. Vertalingen van dit boek zijn in bijna alle belangrijke oosterse en westerse talen verschenen.

De kern van de boodschap van Naimy is, dat de gehele kosmos zowel als het leven zelf in essentie één en ondeelbaar zijn. Maar die gemeenschappelijkheid van alle dingen is altijd groter dan de som van zijn delen. Dit wordt bewezen door het feit dat analyse alleen, ook al is die nog zo zorgvuldig en precies, niet kan doordringen tot de volle waarheid, en ook de werkelijkheid niet kan omvatten, of het nu om kleine of om grote dingen gaat. Daarom kan de waarheid nooit worden gegrepen door argumenten, gebaseerd op definities, of door de natuurwetenschap die gebaseerd is op de zintuiglijke ervaring, op ontleding en analyse. Alleen het innerlijke wezen van de mens kan het innerlijke wezen in andere dingen en in het gehele universum grijpen. Wanneer de mens niet geleid wordt door zijn innerlijke wezen, kan hij slechts de buitenkant van de dingen herkennen. Als buitenstaander is hij gedoemd steeds slachtoffer te worden van het feit dat hij niet tot het wezenlijke door kan dringen.

De mens als vreemdeling is altijd de oorzaak van alle menselijke tragedies in de geschiedenis. Alleen als wij ons tot de kern richten, als wij kosmisch bewust worden, kunnen we één worden met het absolute leven. Tussen de mens als buitenstaander, als laagste menselijke levensvorm,

en de kosmische mens, de hoogst bereikbare, ligt de ‘vuurstenen helling’ uit *Het Boek van Mirdad*. Deze helling te bestijgen is de kruisgang van de mens, waarbij hij óf leeft om te sterven, óf sterft om te leven.

Naimy heeft bijna 35 geschriften in de meest verscheidene literaire genres op zijn naam staan. Het lukt hem steeds op bewonderenswaardige wijze om een vergankelijke realiteit te verenigen met een hoge spiritualiteit. *Memoirs of a Vagrant Soul* (Herinneringen van een dwalende ziel), *Sunset Soliloquy Beyond Moscow and Washington* (Monoloog bij zonsondergang over Moskou en Washington), *The Last Day* (De laatste dag) en vooral zijn driedelige autobiografie *Sab'un* (Zeventig) kunnen, net als *Het Boek van Mirdad*, als modern, spiritueel proza beschouwd worden.

Naimys geschriften zijn wijd verbreid en worden veel bestudeerd. Veel boeken en dissertaties werden over Naimy geschreven, zowel in de Arabische wereld als daarbuiten. Onlangs betitelde de uitgever van een bloemlezing Naimy in zijn boek als een der grootste spirituele denkers van de 20ste eeuw.

Afgezien van enige reizen door verschillende Arabische landen, naar India en tweemaal naar Rusland – waar hij de universiteit bezocht waar hij gestudeerd had – om op uitnodiging lezingen te houden, bleef Naimy na zijn verblijf in de Verenigde Staten voor de rest van zijn leven in zijn geboorteplaats, bezig met zijn werk, zijn bezoekers, zijn lezers en bewonderaars uit alle delen van de wereld. Hij werd liefdevol verzorgd door May, zijn nicht die tegelijk zijn huishoudster en zijn trouwe gezellin was.

Naimy stierf, 99 jaar oud, op 28 februari 1988 in zijn eigen huis. Hij kreeg een staatsbegrafenis en werd bij zijn geliefde boerderij aan de voet van de berg Sanneen (de vuurstenen

helling) begraven. Op zijn grafsteen in de vorm van een kruis is een citaat ingemetseld uit zijn boek *Sunset Soliloquy*. Vertaald luidt het:

Uw kind ben ik, o Heer,
en deze schone, overrijke
en lieflijke aarde,
in wiens schoot U mij heeft ingebed,
is nu de wieg
waaruit ik naar u toe kruip.

Nadeem Naimy,
Beiroet, 10 mei 1996

DE GESCHIEDENIS VAN
HET BOEK

DE GEBONDEN ABT

In de Melkwitte Bergen, op de hoge top die bekend is als de Altaarpiek, staan de omvangrijke, sombere ruïnes van een monnikenklooster dat eens vermaardheid genoot als *De Ark*. Overleveringen plachten het te verbinden met een grijze oudheid, die teruggaat tot de zondvloed.

Talrijke legenden zijn rondom de Ark geweven, maar het meest levend bij de plaatselijke bergbewoners, te midden van wie ik toevallig eens, in de schaduw van de Altaarpiek, een zomer heb doorgebracht, is wel de volgende:

Vele jaren na de grote zondvloed zwierven Noach en zijn gezin en hun nakomelingen in de Melkwitte Bergen, waar zij vruchtbare valleien, overvloedige stromen en een zeer gelijkmatig klimaat vonden. Daar besloten zij zich te vestigen.

Toen Noach zijn einde voelde naderen, riep hij zijn zoon Sem bij zich, die, evenals hij, een dromer was en een visionair en sprak tot hem: «Zie, mijn zoon, je vaders oogst aan jaren is buitengewoon rijk geweest. Maar nu is de laatste schoof klaar voor de sikkel. Jij en je broers en je kinderen en kleinkinderen zullen de ontluisterde aarde opnieuw bevolken en je zaad zal zijn als het zand van de zee, gelijk God mij beloofd heeft.

Toch worden mijn vliedende dagen door een zekere vrees verontrust, namelijk deze, dat de mensen te eniger tijd de zondvloed en de lusten en slechtheden die hem hebben opgeroepen zullen vergeten. Zij zullen ook de Ark vergeten en het geloof dat haar gedurende honderdvijftig dagen in triomf over de furiën van de wraakzuchtige diepten droeg. Evenmin zullen zij het nieuwe leven dat uit dat geloof voort-

kwam in gedachten houden, en waarvan zij de vruchten behoren te zijn.

Daarom verzoek ik je, mijn zoon, bouw, opdat zij niet zullen vergeten, een altaar op de hoogste piek van deze bergen, welke piek voortaan bekend zal zijn als de Altaar-piek. Verder vraag ik je: bouw rondom dat altaar een huis dat in alle bijzonderheden zal overeenkomen met de Ark, maar in veel kleinere afmetingen en dat bekend zal zijn als *De Ark*.

Op dat altaar zal ik mijn laatste dankoffers brengen. En houd van het vuur dat ik daarop zal doen opvlammen, een licht, voortdurend brandende. Wat het huis betreft, maak daarvan een heiligdom voor een kleine gemeenschap van uitgelezen mensen, van wie het aantal nooit groter zal zijn dan negen, noch ooit kleiner dan negen. Zij zullen bekend zijn als de Arkgenoten. Wanneer een van hen sterft, zal God onmiddellijk een ander in zijn plaats stellen. Zij zullen het heiligdom niet verlaten, maar er voor al hun dagen in worden opgenomen en daar heel de strenge eenvoud en ingetogenheid van de Moeder-Ark in praktijk brengen, terwijl zij het vuur van het geloof brandend houden en de Allerhoogste om leiding vragen voor zichzelf en hun medemensen. In hun stoffelijke behoeften zal worden voorzien door de milddadigheid van de gelovigen.»

Sem, die aan zijn vaders lippen had gehangen bij elk woord dat hij sprak, onderbrak hem om de reden te vernemen aangaande het getal negen en waarom niet meer en niet minder. De hoogbejaarde patriarch legde het hem uit, zeggende: «Negen, mijn zoon, is het getal van hen die met de ark voeren.»

Maar Sem kon er slechts acht tellen: zijn vader en moeder, hijzelf en zijn vrouw, en zijn twee broers en hun vrouwen.

Daarom brachten zijn vaders woorden hem in de war. Noach, die de verwarring van zijn zoon bemerkte, legde verder uit: «Zie, mijn zoon, ik onthul je een groot geheim. De negende persoon was een verstekeling die alleen door mij gekend en gezien werd. Hij was mijn onafscheidelijke metgezel en mijn roerganger. Vraag mij niet meer over hem, maar vergeet vooral niet hem een plaats in te ruimen in je heiligdom. Dit zijn mijn wensen, Sem, mijn zoon. Zorg dat ze vervuld worden.»

En Sem handelde zoals zijn vader hem bevolen had.

Toen Noach tot zijn voorvaderen was verzameld, begroeven zijn kinderen hem onder het altaar in de Ark, die vele generaties lang in geest en in waarheid precies het heiligdom bleef dat de eerbiedwaardige overwinnaar van de zondvloed zich gedacht en verordineerd had.

In de loop van de eeuwen echter begon de Ark langzamerhand van de gelovigen giften aan te nemen die haar behoeften ver te boven gingen. Dientengevolge werd zij ieder jaar rijker aan landerijen, zilver en goud en edelgesteente.

Enkele generaties geleden, toen een van de negen juist was overleden, kwam een vreemdeling aan de poorten en verzocht in de gemeenschap te worden opgenomen. Volgens de overoude tradities van de Ark die nooit waren overtreden, had men de vreemdeling onmiddellijk moeten aanvaarden, daar hij de eerste was die terstond na de dood van een deelgenoot om toelating kwam vragen.

Maar de oudste, zoals de abt van de Ark werd genoemd, was in die tijd toevallig een eigenzinnig, wereldsgezind en hardvochtig man. Het uiterlijk van de vreemdeling die naakt en uitgehongerd was en overdekt met wonden stond hem niet aan en hij zei hem dat hij onwaardig was in de gemeenschap te worden opgenomen.

De vreemdeling bleef er echter op staan toegelaten te worden en door deze onverzettelijkheid ontstak de oudste zo in woede dat hij hem beval het terrein terstond te verlaten. Maar de vreemdeling hield vol, met klem van redenen en wenste niet weggezonden te worden. Tenslotte overreedde hij de oudste hem als knecht op te nemen.

Lang wachtte de oudste of de Voorzienigheid een deelgenoot zou zenden, die de plaats van de gestorvene zou kunnen innemen. Maar er kwam niemand. Zo herbergde de Ark voor de eerste maal in haar geschiedenis acht deelgenoten en een knecht.

Zeven jaren gingen voorbij en het klooster werd zo rijk dat niemand zijn rijkdommen kon schatten. Het was eigenaar van alle landerijen en dorpen mijlenver in de omtrek. De oudste was zeer gelukkig en werd de vreemdeling goedgezind, daar hij meende dat deze de Ark geluk had gebracht.

Bij het gloren van het achtste jaar echter begon dit alles snel te veranderen. De eenmaal vreedzame gemeenschap kwam in gisting. De schrandere oudste vermoedde weldra dat de vreemdeling de oorzaak ervan was en besloot hem buiten de deur te zetten. Maar het was helaas te laat. De onder zijn leiding staande monniken waren voor geen enkele regel of rede meer vatbaar. In twee jaar tijd gaven zij alle bezittingen van het klooster, zowel de roerende als de onroerende, weg. De talloze pachters van het klooster maakten zij tot vrije eigenaars. En in het derde jaar verlieten zij het klooster. En wat nog ontzettender was: de vreemdeling sprak een vloek uit over de oudste, waardoor deze aan de terreinen van het klooster gebonden werd en stom werd tot op deze dag.

Zo luidt de legende.

Het ontbrak niet aan ooggetuigen die mij verzekerden dat zij bij vele gelegenheden, soms bij dag en soms bij nacht, de oudste hadden zien ronddolen over de terreinen van het verlaten en nu tot ruïne vervallen klooster. Toch was niemand ooit in staat geweest een woord uit hem te krijgen. Bovendien verdween hij altijd snel wanneer hij merkte dat iemand, man of vrouw, in zijn nabijheid was, maar niemand wist waarheen.

Ik moet zeggen dat deze geschiedenis mij van mijn rust beroofde. Het visioen van een eenzame monnik – of zelfs van zijn schaduw – die gedurende vele jaren ronddoolde over de binnenplaatsen van zulk een overoud heiligdom daarboven, op een zo verlaten piek als de Altaarpiek, vervolgde mij zozeer dat ik het niet kon verdrijven. Het kwelde mijn ogen; het hamerde in mijn gedachten; het geselde mijn bloed; het prikkelde mijn vlees en gebeente.

Tenslotte besloot ik de berg te gaan bestijgen.